

ΤΑ ΑΘΑΝΑΤΑ ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑΤΑ

David ΚΟΠΕΡΦΙΛΝΤ

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ.— 'Ο Δαυίδ Κόπερφιλντ περνάει ευτυχισμένα τα πρώτα παιδικά του χρόνια κοντά στην νεαρή μητέρα του και στην άφωσιωμένη τους υπηρέτρια Πέγκοττυ, στο άμορφο σπίτι τους, στο Μπλουίντερσον της 'Αγγλίας. Μά η εύτυχία αυτή δεν κρατάει πολύ. 'Η κ. Κόπερφιλντ, νέα και άπειρη καθώς είναι, ξεγελιέται και παντρεύεται τον κ. Μύρστον, ένα σκληρό κι' ύποκριτικό άνθρωπο. 'Ο Μύρστον, από την επομένη κιόλας του γάμου του, γίνεται ένας άπαισιος τύραννος για τον μικρό Δαυίδ, βοηθούμενος σ' αυτό κι' από την γεροντοκόρη αδελφή του. Τον δέρνει και τον βασανίζει αλύπητα. Στο τέλος, για ν' απομακρύνει τον Δαυίδ από τη μητέρα του, τον στέλνει έσωτερικό σ' ένα λύκειο, στά περιχώρα του Λονδίνου, όπου η ζωή του περνάει κάπως καλύτερα απ' τὰ σπίτι του, χάρις στη φιλία που τον συνδέει με διαφόρους συμμαθητάς του και προπάντων με τον Στήφορθ. Μά, μιά μέρα, τον καλεί η σύζυγος του λυκειάρχου και του αναγγέλλει ότι η μητέρα του πέθανε. 'Ο Δαυίδ ξαναγυρίζει στο σπίτι του για νά παρακολουθήσει την κηδεία της συντετριμμένης και περίλυπης. Μετά την κηδεία, οι Μύρστον απολύουν την Πέγκοττυ από την υπηρεσία τους κι' έπειτα από λίγο καιρό στέλνουν τον Δαυίδ στο Λονδίνο, για νά εργαστή χειρωνακτικά σέ μιά αποθήκη κρασιών. 'Εκεί, ο Δαυίδ νοικιάζει μιά καμαρούλα στο σπίτι του κ. Μικάουμπερ, ενός περιέργου τύπου, τον οποίο καταδιώκουν από τὸ πρωί ως τὸ βράδυ οι δανεισταί του. Μά, έπειτ' από λίγο καιρό, ο κ. Μικάουμπερ, ύστερα από πολλές περιπέτειες, αναγκάζεται νά εγκαταλείψει τὸ Λονδίνο μαζί με την οικογένειά του κι' ο Δαυίδ, μόνος κι' έρημος πειά αποφασίζει νά φύγει και νά πάη νά ζητήσει προστασία σέ κάποια θεία του, στο Ντούβερ.

(Συνέχεια εκ του προηγούμενου)

Γι' αυτό το λόγο, παρακάλεσα τὸν άμαξά νά με περιμένει στη γωνιά, λίγο πιὸ κάτω. 'Εκείνος τότε ξεκίνησε με μιά διαβολεμένη ταχύτητα, τόσο που μου κόπηκε η' αναπνοή για νά τὸν φτάσω.

Λαχανιασμένος και ιδρωμένος καθώς ήμουν, έκανα νά βγάλω τὸ χαρτόνι με την έπιγραφή για νά τὸ καρφώσω άπάνω στη θαλίτσα μου. Μά συγχρόνως μου έπεσε και η' μιση γκινέα μου. Την έπληρα από κάτω και, για περισσότερη ασφάλεια, την έβαλα ανάμεσα στά δόντια μου.

Μά την ίδια στιγμή, ο μαντράχαλος ο άμαξάς μου κατάφερε μιά δυνατή γροθιά στο σαγόνι κ' είδα τή γκινέα μου νά πέφτει από τὸ στόμα μου στο χέρι του.

— "Ε! μου φώναξε. Τώρα θά σέ πάω στην άστυνομία, παληόπαιδο!... Θέλεις νά τὸ σκάσης κρυφά, ξ;

— Δόστε μου τὰ χρήματά μου, κύριε, φώναξα τρομαγμένος, κι' άφήστε με ήσυχο!

— "Ελα μαζί μου στην άστυνομία! Ξανάπε εκείνος. Θά εξηγηθής εκεί!

— Δόστε μου τή θαλίτσα μου και τὰ χρήματά μου! φώναξα πάλι κι' αναλύθηκα σέ δάκρυα.

Μά ο άμαξάς έλεγε ολοένα: «Στην άστυνομία! Στην άστυνομία!» και μ' έσπρωχνε απότομα πρὸς τὸ γαϊδάρὸ του, σάν νά υπήρχε καμιά σχέση μεταξύ αὐτοῦ τοῦ ζώου και τοῦ άστυνόμου. "Επειτα, αλλάζοντας έξαφνα γνώμη, πήδηξε άπάνω στο καρροτσάκι του, κάθησε άπάνω στη θαλίτσα μου και, φωνάζοντας πὸς πήγαινε στην άστυνομία, ξεκίνησε μ' άστραπιαία ταχύτητα.

"Ωρμησα ξοπίσω του με όλη τή δύναμη τῶν ποδιῶν μου, ήμουν όμως πολύ λαχανιασμένος για νά φωνάξω και νά ζητήσω βοήθεια. Μά κι' αν μπορούσα νά φωνάξω, δέν θά τολμούσα νά τὸ κάνω.

Είκοσι φορές, λίγο έλειψε νά με πατήσουν τὰ άλλα άμάξια που περνούσαν.

Πότε έβλεπα τὸν κλέφτη μου και πότε τὸν έχανα απ' τὰ μάτια μου. Πότε δεχόμουν μιά καμτσικιά από καναν άμαξά και πότε άκουγα θλαστήμιες.

"Επεσα μέσα στη λάσπη, σηκώθηκα, ρίχτηκα στην άγκαλιά κάποιου διαβάτη, σκόνταψα σ' ένα στύλο.

Τέλος, πλημμυρισμένος στὸν ιδρώτα, αναστατωμένος απ'

τὸν τρόπο, με την ιδέα ότι τὸ μισὸ Λονδίνο με είχε πάρει από πίσω για νά με συλλάβει, άφησα τὸν κλέφτη μου νά πάη όπου ήθελε με τὰ λεφτά μου και τή θαλίτσα μου, και, κλαίγοντας πάντα και λαχανιασμένος, τράβηξα κατά τὸ Γκρήνουϊτς, πὸς ήξερα πὸς βρίσκεται στο δρόμο τοῦ Γίτουθρ, μεταφέροντας πρὸς τήν κατοικία τῆς θείας μου μισ Μπέτσου τόσα λίγα επίγεια άγαθά όσα σχεδόν είχα φέρει κατά τή νύχτα, πὸς ο έρχομός μου σ' αὐτὸ τὸν κόσμο τόσο τήν είχε έξοργίσει.

XIII

Στην αρχή μου φαίνεται πὸς είχα τήν τρελλή ιδέα νά τρέξω, νά τρέξω χωρίς νά σταματήσω καθόλου ως τὸ Ντούβερ. Μά πολύ γρήγορα κατάλαβα πὸς αὐτὸ ήτάν καθάρη παραφροσύνη κι' όταν έφτασα στο Κέντ-Ροάντ, αναγκάστηκα νά σταθῶ. Κάθησα στο κατώφλι μιάς πόρτας έξαντλημένος από τήν τρεχάλα μου και τόσο λαχανιασμένος, ώστε μόλις είχα τή δύναμη νά κλάψω για τὸ χάσιμο τῆς θαλίτσας μου και τῆς μισῆς γκινέας μου.

"Η νύχτα είπε πέσει πειά. "Ενῶ ξεκουραζόμουν, άκουσα κάπου ένα ρολοί νά σημαίνει δέκα φορές. Εύτυχως, ήταν μιά καλοκαιρινή νύχτα, κι' ο καιρὸς θαυμάσιος.

"Όταν μόρεσα ν' ανασάνω πάλι, σηκώθηκα και ξανάρχισα νά περπατάω. "Ωστόσο, παρ' όλη τήν απόγνωση μου οὔτε κ' αν συλλογιζόμουν νά γυρίσω πίσω. Μου φαίνεται ότι αὐτὴ ή ιδέα δέν θά μουρχόταν στο μυαλό οὔτε κι' αν άκμα μιά χιονοθύελλα μ' έπιανε στο δρόμο τοῦ Γκρήνουϊτς.

Μά παρ' όλη τήν απόφασί μου νά τραβήξω μπροστά, μ' άνησυχούσε πολύ ή έλλειψις χρημάτων, γιατί δέν είχα άπάνω μου παρὰ τρεῖς πεντάρες μόνο.

"Αρχισα νά φαντάζωμαι τήν είδησι τῶν έφημερίδων πὸς θ' ανήγγελλαν σέ μιά-δυὸ μέρες ότι με είχαν θρῆ νεκρὸ κοντά σέ κάποιο φράχτη, και προχωρούσα με δυσκολία όσο πιὸ γρήγορα μπορούσα, όταν έφτασα πρὸς σέ κάποιο μικρομάγαζο, στην πόρτα τοῦ οποιου ήταν γραμμένο ότι άγοραζόντουσαν εκεί μεταχειρισμένα ρούχα κυρίων και κυριῶν.

"Ο καταστηματάρχης, με τὸ πουκάμισο, κάπνιζε καθισμένος στο κατώφλι τῆς πόρτας, και καθώς ήταν ένα σωρὸ ρούχα και παντελόνια κρεμασμένα από τὸ ταβάνι, πὸς τὰ φώτιζαν πένθιμα δυὸ κεριά, θρῆκα πὸς έμοιαζε μ' έναν άνθρωπο διψασμένο για έκδίκησι πὸς είχε κρεμάσει όλους τούς έχθρούς του κι' απολάμβανε τή θέα τῶν πτωμάτων τους.

"Η πείρα πὸς είχα άποκτήσει με τή συναναστροφή τῶν Μικάουμπερ μ' έκανε νά βρῶ ένα τρόπο για νά γλυτώσω προσωρινῶς από τή φτώχεια πὸς με είχε πλακώσει. "Εστριψα στο πρώτο στενὸ, έβγαλα τὸ γιλέκο μου, τὸ δίπλωσα και τὸ πήρα κάτω απ' τή μασχάλη μου και ξαναγύρισα πρὸς τὸ μαγαζί.

— "Αν θέλετε, είπα στὸν καταστηματάρχη, σὰς πουλάω σέ τιμὴ λογική αὐτὸ τὸ γιλέκο.

"Ο κ. Ντόλλομπυ — αὐτὸ τὸ όνομα ήταν γραμμένο στην πόρτα τοῦ μαγαζιῦ — πήρε τὸ γιλέκο, άπόθεσε τήν πίπα του κάτω, μπῆκε στο μαγαζί, όπου τὸν άκολούθησα, καθάρισε τὰ κεριά με τὰ δάχτυλά του, άπλωσε τὸ γιλέκο στὸν πάγκο, τὸ εξέτασε, έπειτα τὸ κύτταξε πάλι στο φῶς και στο τέλος είπε:

— Τί έννοεις τιμὴ λογική για τὸ μικρὸ αὐτὸ γιλέκο;

— Τὸ ξέρετε καλύτερα από μένα, τοῦ άπάντησα δειλά.

— Δέν μπορῶ νά είμαι άγοραστής και πουλητῆς συγχρόνως, ξανάπε ο κ. Ντόλλομπυ. Πές μου τί θέλεις για τὸ μικρὸ αὐτὸ γιλέκο.

— Θά συμφωνούσατε για δεκαοχτὼ πέννες; τὸν ρώτησα έπειτ' από ένα μικρὸ δισταγμό.

"Ο κ. Ντόλλομπυ δίπλωσε τὸ γιλέκο και μὸς τὸ ξανά-

“Ωρμησα ξοπίσω του μ’ ὅλη τὴ δύναμι τῶν ποδιῶν μου

δωσε λέγοντας:

— Θά έκλεβα την οικογένειά μου δίνοντάς σου έννέα πέννες.

Ἡ θέσι μου ἦταν τέτοια, ὥστε εἶπα στὸν κ. Ντόλλομπυ ὅτι τοῦ ἄφηνα τὸ γιλέκο μου γιὰ έννέα πέννες. Μουρμουρίζοντας ἐκεῖνος, μοῦ μέτρησε τὶς έννέα πέννες. Τὸν καληνύχτισα κι' ἔφυγα ἀπὸ τὸ μαγαζί του, πλουσιώτερος κατὰ έννέα πέννες καὶ ξαλαφρωμένος ἀπὸ τὸ γιλέκο μου. Μὰ κουμπώνοντας τὸ σακκάκι μου, δὲν φαινότανε τίποτε.

Μὰ ἐπρόβλεπα ὅτι καὶ τὸ σακκάκι μου δὲν θάργουσε νὰ πάρῃ τὸν ἴδιο δρόμο κι' ὅτι θάκανα μὲ τὸ πουκάμισο τὸ μεγαλύτερο μέρος τοῦ δρόμου τοῦ Ντούβρ. Ἡ ἀλήθεια ὡστόσο εἶνε πὼς ὅταν ξεκίνησα πάλι μὲ τὶς έννέα μου πέννες, δὲν εἶχα ἀκόμα ἀκριβῆ συναίσθησι πόσο τρομερὴ ἦταν ἡ κατάστασί μου.

Κι' ἔξαφνα μοῦ ἦρθε ἡ ιδέα νὰ περάσω τὴ νύχτα μου πίσω ἀπὸ τὸ παλὴό μου σχολεῖο, πού θρῖσκόταν ἐκεῖ κοντά, σὲ μιὰ γωνιά, ὅπου ὑπῆρχε ἕνας σωρὸς ἀπὸ ἄχυρα. Φανταζόμουν ὅτι ἂν εἶχα τόσο κοντὰ τοὺς παληοὺς μου συμμαθητάς, καὶ τὸ ὑπνωτήριο ὅπου κοιμόμουν ἄλλοτε, θά ἦταν γιὰ μένα ἕνα εἶδος συντροφιάς.

Δυσκολεύτηκα κάπως νὰ βρῶ τὸ λυκεῖο Σάλεμ, μὰ στὸ τέλος κατάρθωσα νὰ τὸ ἀνακαλύψω, καθὼς καὶ τὸ σωρὸ τῶν ἄχϋρων, ἀπάνω στὰ ὁποῖα ξάπλωσα, ἀφοῦ ἔκανα τὸ γύρο τοῦ σχολεῖου, κύτταξα τὰ παράθυρα καὶ βεβαιώθηκα πὼς ὅλα ἦσαν σιωπηλά καὶ σκοτεινά. Ποτὲ δὲν θά ξεχάσω τὴν ἐντύπωσι τῆς ἐγκαταλείψεως πού ἐνοιῶσα πλαγιάζοντας γιὰ πρώτη φορά χωρὶς μιὰ στέγη πάνω στὸ κεφάλι μου.

Ὁ ὕπνος μὲ πῆρε στὸ τέλος, ὅπως καὶ τόσοις ἄλλους ἀλῆτες πού ἔκαναν τὰ σκυλιὰ νὰ γαυγίζουν καὶ μπροστὰ στοὺς ὁποίους ἡ πόρτες εἶχαν κλείσει ἐκεῖνη τὴ νύχτα, κι' ὠνειρεύτηκα πὼς ἤμουν πλαγιασμένος στὸ κρεβάτι μου στὸ Λυκεῖο Σάλεμ καὶ πὼς φλυαροῦσα μὲ τοὺς ἄλλους συμμαθητάς μου. Ἐξαφνα ὅμως ξύπνησα καὶ εἶδα τ' ἄχυρα ἀπὸ κάτω μου καὶ τ' ἄστρα πού σπινθήριζαν πάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι μου. Ὅταν θυμῆθηκα πού ἤμουν τέτοια ὥρα, ἕνας ἀπροσδιόριστος φόβος μ' ἔκανε νὰ σηκωθῶ καὶ ν' ἀρχίσω νὰ κόβω βόλτες γιὰ μερικές στιγμές. Ὡστόσο ἡ ἀχτινοβολία τῶν ἄστρων πού λιγότευε ὀλοένα καὶ ἡ χλωμὴ ἀνταύγεια τοῦ μέρους ὅπου θ' ἀνέτελλε ὁ ἥλιος, μὲ καθυσέχασαν. Καθὼς τὰ μάτια μου ἦσαν πολὺ θαρεῖα, ξαναπλάγιασα κι' ἀποκοιμήθηκα πάλι, ὄχι χωρὶς νὰ νοιώσω κάποιο κρύο στὸν ὕπνο μου.

Ἡ θερμὸς ἀχτίνες τοῦ ἡλίου καὶ τὸ κουδοῦνι τοῦ Λυκείου μὲ ξύπνησαν. Ἄν μποροῦσα νὰ ἐλπίζω ὅτι ὁ Στῆρφορθ θρῖσκόταν ἀκόμα ἐκεῖ, θά περιπλανιόμουν στὰ περίχωρα ὡς τὴ στιγμὴ πού θά ἔφευγε ἔξω μόνος. Μὰ ἤξερα ὅτι ἔπρεπε νὰ εἶχε φύγει ἀπὸ καιρό. Ἀπομακρύνθηκα λοιπὸν, ἐνῶ οἱ μαθηταὶ τοῦ Λυκείου ξυπνοῦσαν καὶ πῆρα πάλι τὸ δρόμο τοῦ Ντούβρ.

Ξημέρωνε Κυριακὴ... Μὰ πόσο διαφορετικὸ ἦταν τὸ κυριακάτικο ἐκεῖνο πρωῒν ἀπὸ τὰ κυριακάτικα πρωῒνά πού εἶχα περάσει ἄλλοτε στὸ Γιάρμουθ. Στὴν ὠρισμένη ὥρα, ἡ καμπάνες ἀρχισαν νὰ σημαίνουν. Δισταυωνόμενοι μ' ἀνθρώπους πού πῆγαιναν στὴ λειτουργία καὶ πέρασα ἀπὸ μιὰ-δυὸ ἐκκλησίες, ἀπ' ὅπου ὁ ἦχος τῶν ὕμνων ἔφευγε γιὰ ν' ἀπλωθῇ στὴν ἡλιόλουστη πλατεία, ἐνῶ ὁ καντηλανάφτης δροσιζόταν στὴ σκιά τοῦ πυλῶνος. Ἡ πατροπαράδοτη κυριακάτικη ἀνάπαυσις καὶ γαλήνη ἀπλωνόταν παντοῦ. Ἐκτὸς ἀπὸ μένα. Κάτω ἀπ' τὴ σκόνῃ καὶ τὴν ἀκαθαρσία πού ἤμουν γεμάτος, καὶ μὲ τ' ἀχτένιστα μαλλιά μου, ἔκανα σίγουρα τὴν ἐντύπωσι κολασμένου καὶ δὲν θά εἶχα τὸ κουράγιο νὰ περπατήσω οὔτε μιὰ ὥρα ἀκόμα, ἂν δὲν εἶχα τὴν ἐλπίδα ὅτι κοντὰ στὴ θεία μου μὲς Μπέτσυ θάβρισκα ἄσυλο καὶ καταφύγιο.

Ἐκεῖνη τὴν Κυριακὴ ἔκανα εἰκοσιτρία ὀλόκληρα μίλλια στὸν ἴσιο δρόμο.

Καθὼς νύχτωνε, ἔφτασα στὴ γέφυρα τοῦ Ρότσεστερ μὲ τὰ πόδια μου σακατεμένα καὶ μὲ τὰ μέλη μου πονεμένα, τρώγοντας ἕνα κομμάτι ψωμί πού εἶχα ἀγοράσει γιὰ τὸ δείπνο μου.

Μὲ τράβηξε καμμιὰ-δυὸ φορές ἡ πινακίδα ἐνὸς σπιτιοῦ πού ἔγραφε πὼς νοικιάζονται δωμάτια γιὰ ταξιδιώτες, μὰ δὲν τολμοῦσα νὰ ξοδέψω τὶς τελευταῖες πεντάρες πού μοῦ ἔμεναν. Γι' αὐτὸ δὲν μποροῦσα νὰ διαλέξω ἄλλη στέγη ἀπὸ τὸν οὐρανὸ.

Κουτσαίνοντας, ἔφτασα στὸ Τσάθαμ πού, μέσ' στὸ σκοτάδι, εἶχε μιὰ ὄψι φανταστικὴ μὲ τὶς κρεμαστές του γέφυρες καὶ μὲ τὰ καράβια του τ' ἀραγμένα σ' ἕνα λασπωμένο πο-

τάμι. Ἐκεῖ σύρθηκα ὡς τὴ χλοῖσμένη τάπια μιᾶς πυροβολαρχίας, πού ἦταν πάνω ἀπὸ ἕνα μονοπάτι, ὅπου ἕνας σκοπὸς ἔκοβε βόλτες, καὶ ξαπλώθηκα πλάϊ σ' ἕνα κανόνι. Ἐπειτα, εὐχαριστημένος ἀπὸ τὴ συντροφιά τοῦ σκοποῦ, ἂν καὶ κείνος ἀγνοοῦσε τὴν παρουσία μου κοντά του, ἀποκοιμήθηκα θαθεῖα ὡς τὸ πρωῒ.

Ξύπνησα ξυλιασμένος καὶ μὲ τὰ πόδια μου πρησμένα Σαοτισμένος ἀπὸ τοὺς ἦχους τῶν τυμπάνων κι' ἀπὸ τὸ θόρυβο τῶν στρατιωτῶν πού ἔκαναν γυμνάσια, κατέβηκα πρὸς τὸ μονοπάτι. Καταλάβαινα ὅτι ἂν ἤθελα νὰ διατηρήσω ἀρκετὲς δυνάμεις γιὰ νὰ φτάσω ὡς τὸ τέλος τοῦ ταξιδιοῦ μου, δὲν ἔπρεπε νὰ κάνω πολὺ δρόμο ἐκεῖνη τὴν ἡμέρα.

Ἀποφάσισα ἐν πρώτοις νὰ φροντίσω γιὰ τὸ πούλημα τοῦ σακκακιοῦ μου... Τὸ ἔβγαλα λοιπὸν γιὰ νὰ συνηθίσω νὰ κάνω καὶ χωρὶς αὐτὸ, καὶ παίρνοντάς το κάτω ὑπ' τὴ μασχάλη μου, ἀρχισα νὰ ἐπιθεωρῶ τὰ διάφορα παληατζῖδικα.

Υπῆρχαν πολλὰ τέτοια μαγαζιά στὸ μέρος ἐκεῖνο, μὰ τὰ περισσότερα εἶχαν στίς θιτρίνες τοὺς στολὲς ἀξιοματικῶν, στολισμένες ἀκόμα μὲ τὰ χρυσὰ γαλόνια τοὺς καὶ, φοβισμένος ἀπὸ τὴν πολυτέλειά τους, περιπλανιόμουν ἐπὶ πολλὴ ὥρα, χωρὶς νὰ τολμῶ νὰ προσφέρω τὸ ἐμπόρεμά μου σὲ κανέναν.

Στὸ τέλος, ἀνακάλυψα κάποιο παληατζῖδικο, φτωχικώτερο ἀπὸ τ' ἄλλα, στὴ γωνιά ἐνὸς θρώμικου δρόμου. Ἐπρεπε νὰ κατέβω μερικὰ σκαλοπάτια γιὰ νὰ μπῶ μέσα σ' αὐτὸ τὸ μαγαζί πού ἦταν στενὸ, χαμηλὸ καὶ σκοτεινὸ. Μπῆκα μέσα μὲ καρδιά πού χτυποῦσε δυνατὰ, κ' ἡ ταραχὴ μου μεγάλωσε ἀκόμα περισσότερο, ὅταν ἕνας ἀπαίσιος γέρος μὲ μιὰ μεγάλη κι' ἀχτένιστη γενειάδα πρόβαλε ἀπὸ τὸ πίσω μέρος τοῦ μαγαζιοῦ καὶ μ' ἀρπάξε ἀπὸ τὰ μαλλιά. Ἦταν φριχτὸς τὴ θέα μὲ τὸ θρώμικο φανελλένιο γιλέκο του καὶ μύριζε τρομερὰ ροῦμι.

— ὦ! τί θέλεις ἐδῶ; μούγκρισε μὲ φωνὴ ἄγρια. Τί θέλεις ἐδῶ; ὦ! τὰ πνεμόνια μου καὶ τὸ σηκότι μου, τί θέλεις; ὦ! γκορόου, γκορόου!...

Τρόμαξα τόσο ἀκούγοντας αὐτὲς τὶς λέξεις καὶ προπάντων τὴν τελευταία πού δὲν τὴν ἤξερα καθόλου κ' ἡ ὁποία ἔμοιαζε μὲ ρόγχο πού ἔβγαλε ἀπὸ τὸ θάθος τοῦ λαρυγγιοῦ του, ὥστε δὲν μπόρεσα νὰ ἀπαντήσω. Τότε ὁ γέρος, κρατώντάς με πάντα ἀπ' τὰ μαλλιά, ξαναφώναξε:

— ὦ! τί θέλεις ἐδῶ; ὦ! τὰ μάτια μου καὶ τὰ κόκκαλά μου, τί θέλεις; ὦ! γκορόου, γκορόου!

Φαινόταν σὰ νάβγαζε τὴ λέξι αὐτὴ ἀπὸ τὰ δάθη τοῦ ἑαυτοῦ του μὲ μιὰ δύναμι πού ἔκανε τὰ μάτια του νὰ πετιοῦνται ἔξω ἀπὸ τὶς κόγχες τους.

— Θά ἤθελα νὰ μάθω, ψιθύρισα τρέμοντας, ἂν ἀγοράζετε ἕνα σακκάκι.

— ὦ! νὰ δοῦμε τὸ σακκάκι! φώναξε ὁ γέρος. ὦ! ἡ φλογισμένη μου καρδιά, δεῖξε μου τὸ σακκάκι.

Καὶ βγάζοντας ἀπὸ τὰ μαλλιά μου τὰ χέρια του πού ἔμοιαζαν μὲ νύχια ἀρπαχτικοῦ πουλιοῦ, φόρεσε ἕνα ζευγάρι γυαλιά, πού δὲν ὠμόρφαιναν καθόλου τὰ φλογισμένα του μάτια.

— ὦ! πόσα θέλεις γιὰ τὸ σακκάκι; μούγκρισε, ἀφοῦ τὸ ἐξέτασε. ὦ! γκορόου! Πόσα θέλεις γιὰ τὸ σακκάκι;

— Μισὴ κορώνα! τοῦ ἀπάντησα, ἐξακολουθώντας νὰ τρέμω.

— ὦ! τὰ πνεμόνια μου καὶ τὸ σηκότι μου! φώναξε ὁ γέρος. ὦ! ὦ! ὦ! τὰ μάτια μου, ὄχι! ὦ! τὰ κόκκαλά μου, ὄχι! Δεκαοχτὼ πέννες! Γκορόου!...

— Ἐ λοιπὸν! εἶπα, εὐτυχισμένος, γιατί νόμιζα πὼς θά ξεμπερδεύα. Σὰς τὸ δίνω γιὰ δεκαοχτὼ πέννες.

— ὦ! τὸ σηκότι μου! φώναξε ὁ γέρος, πετώντας τὸ σακκάκι μου σ' ἕνα ράφι. Ἐβγα ὀξω! ὦ! τὰ πνεμόνια μου, ἀδειασέ μου τὴ γωνιά! ὦ! τὰ μάτια μου καὶ τὰ κόκκαλά μου, γκορόου! Μὴ μοῦ ζητᾶς λεπτὰ! Ἀς κάνουμε μιὰ ἀλλαγιά!

Ποτὲ, οὔτε πρὶν, οὔτε μετὰ, δὲν εἶχα τόσο τρόπο γιὰ τὴν ὑπαρξί μου. Τοῦ εἶπα ταπεινὰ ὅτι εἶχα ἀνάγκη ἀπὸ λεφτὰ κι' ὅτι τίποτε ἄλλο δὲν μποροῦσε νὰ μοῦ φανῇ χρήσιμο, μὰ κι' ὅτι δὲν ἤθελα νὰ τὸν πιέσω καὶ ὅτι θά περίμενα ὀξω, ὅπως ἐπιθυμοῦσε.

Βγῆκα λοιπὸν ἀπὸ τὸ μαγαζί καὶ πῆγα καὶ κάθησα στὴ σκιά σὲ μιὰ γωνιά.

Καὶ ἡ ὥρες πέρασαν, ἐνῶ ἐγὼ ἐξακολουθοῦσα νὰ περιμένω. Ὁ ἥλιος διαδέχτηκε τὴ σκιά, κι' ἔπειτα ἡ σκιά τὸν ἥλιο... κι' ἐγὼ περίμενα πάντα τὸ χρήμα μου.

Ποτὲ μοῦ δὲν ξαναεῖδα τέτοιο μέθυσο καὶ μανιακὸ σὰν τὸν παληατζῆ αὐτόν. Ἦταν γνωστὸς σ' ὅλη τὴ γειτονιά, ὁ-

που είχε τη φήμη πως πούλησε την ψυχή του στο διάβολο, όπως δεν άργησα να μάθω από τα χαμίνια της συνοικίας που έκαναν συνεχείς επίδρομες γύρω στο μαγαζί του, φωνάζοντας:

— Δεν είσαι τόσο κακομοίρης όπως φαίνεσαι, Τσάρλυ! Δείξε μας τα λεφτά που πήρες, πουλώντας την ψυχή σου στο διάβολο! "Α! τάχεις κρυμμένα μέσα στο στρώμα σου!...

Ο γέρο παληατζής θύμωνε τόσο ακούγοντας τις κοροϊδίες αυτές, ώστε ή μέρα πέρασε με τις ξαφνικές εξόδους που έκανε από το μαγαζί του για να πιάση κανένα απ' αυτά τα χαμίνια, τα όποια τόβαζαν στα πόδια σαν τρελλά, εξακολουθώντας να τον κοροϊδεύουν.

Συχνά, άπάνω στη λύσσα του, με νόμιζε για ένα απ' αυτά και ώρμούσε έναντιον μου, σαν νάθελε να με κομματιάση. Μά μ' αναγνώριζε ευτυχώς εγκαίρως, ξαναγύριζε στο μαγαζί του και ξαπλώνονταν στο κρεβάτι του, μουρμουρίζοντας αναριθμητά: «Γκορόου!»

Σάν να μην έφτανε δέ αυτό, τα χαμίνια, νομίζοντας πως ήμουν υπάλληλός του, έξ αιτίας της επίμονής με την όποια περίμενα έξω από το μαγαζί του, μισοντυμένος, μου πετούσαν πέτρες και με πείραζαν όπως μπορούσαν όλη την ήμέρα.

Έντωμεταξύ, ο παληατζής έκανε ένα σωρό απόπειρες για να με πείση να δεχτώ κάποιο πράγμα από το μαγαζί του ως αντάλλαγμα για το σακκάκι μου. Μου πρόσφερε διαδοχικά ένα καλάμι για το ψάρεμα, ένα θιολλί, ένα καπέλλο τρίκωχο κι' ένα φλάουτο. Μά αρνιόμουν όλες τις προσφορές του, κι' απόμεινα στη θέσι μου, άπελπισμένος πειά, μά ίκετεύοντάς τον με δάκρυα στα μάτια να μου δώση το χρήμα. Στο τέλος, άρχισε να με πληρώνη πεντάρα προς πεντάρα, και πέρασαν δυο όλόκληρες ώρες ως ότου να μου μετρήση το ποσόν ενός σελλινιού.

— "Ω! τα μάτια μου! "Ω! τα κόκκαλά μου! φώναξε τότε. Θά φύγης αν σου δώσω δυο πέννες ακόμα;

— Δεν μπορώ, του άπάντησα. Θά πεθάνω από την πείνα.

— "Ω! τα πνεμόνια μου και το σηκότι μου! Θά φύγης αν σου δώσω τρεις πέννες;

— Θά έφευγα χωρίς να μου δώσετε τίποτε, αν μπορούσα, του άπάντησα, μά έχω μεγάλη ανάγκη απ' αυτά τα χρήματα.

— "Ω! γκορόου! Θά φύγης αν σου δώσω τέσσερες πέννες ακόμα;

Ήμουν τόσο εξαντλημένος, τόσο κουρασμένος, ώστε δέχτηκα αυτή την προσφορά, και παίρνοντας, με κάποια τρεμούλα, το χρήμα από τ' άπαισιο χέρι του, έφυγα λίγο πριν απ' το ήλιοθασίλεμα, πεινασμένος και συντριμμένος, όσο δεν ήμουν ποτέ μου. Πάντως, ξεδεύοντας έξη πεντάρες, μπόρεσα να φάω και να χορτάσω και, γεμάτος καινούργιο θάρρος, έκανα κουτσαίνοντας έφτά μίλλια ως ότου νύχτωσε για καλά.

Ξάπλωσα εκείνη τη νύχτα κάτω από μια θημωνιά, όπου αναπαύτηκα καλά, αφού προηγουμένως θούτηξα σ' ένα ρυάκι τα πόδια μου που ήσαν γεμάτα φουσκάλες και τα έπιδεσα με φρέσκα φύλλα.

Όταν ξεκίνησα πάλι την άλλη μέρα το πρωί, είδα το δρόμο να ξετυλίγεται μπροστά μου ανάμεσα από άλλεπαλλήλα περιθώλια και χωράφια. Το θέαμα ήταν τόσο γοητευτικό, ώστε αποφάσισα να κοιμηθώ την επόμενη νύχτα σ' ένα από τα χωράφια αυτά.

Οί άλχητες με τους όποιους διασταυρωνόμουν την ήμέρα εκείνη, είχαν τόσο κακό παρουσιαστικό και μου προκαλούσαν τέτοιο τρόμο, ώστε ή ανάμνησί τους είχε ακόμα ζωντανή μέσ' στο πνεύμα μου. Μερικοί που είχαν μούτρα ληστών μ' άγριό κύτταζαν στο πέρασμά μου. Συχνά, σταματούσαν, με φώναζαν να πάω κοντά τους και, καθώς έγω το έβαζα στα πόδια, μου τέταγαν πέτρες. Θυμίζμαι ξεχωριστά ένα νεαρό παληόανθρωπο, συνοδευόμενον από τη γυναίκα του —ένα γανωματή όπως φανόταν από τα σύνεργά του—

που μόλις με είδε μου φώναξε με φωνή τόσο τρομερή να πάω κοντά του, ώστε έκανα μεταβολή και στάθηκα.

— Άλλη φορά ν' ακούς όταν σε φωνάζω, είπε ο γανωματής, αν δεν θέλεις να σου δώσω της χρονιάς σου.

Σκέφθηκα ότι το καλύτερο που είχα να κάνω ήταν να ύπακούσω. Πλησιάζοντας είδα ότι ή γυναίκα είχε το ένα μάτι πρισμένο.

— Που πηγαίνεις; με ρώτησε ο γανωματής άρπάζοντάς με με το κατάμαυρο χέρι του από το γιακά του πουκαμίσου.

— Στο Ντουόρ, του άπάντησα.

— Κι' από που έρχεσαι; με ξαναρώτησε τυλίγοντας το πουκάμισό μου γύρω απ' το χέρι του για να με κρατάη καλύτερα.

— Από το Λονδίνο.

— Ψέματα λές... Είσαι λωποδύτης για να γυρίζης έτσι στους δρόμους! Πές μου, ναί ή όχι, είσαι λωποδύτης;

— "Ω... όχι, τραύλισα.

— Εγώ σου λέω πως είσαι λωποδύτης, παληόπαιδε! Τόλμησε να μου ξυναπής όχι, αν θέλεις να σου τσακίσω το κεφάλι!

Και με το χέρι του έκανε μια κίνησι, σαν νάθελε να με χτυπήση. Έπειτα, κυττάζοντάς με από το κεφάλι ως τα πόδια, με ρώτησε:

— Έχεις να μου δώσης να πιω μια μύρα; Αν έχεις, δός μου τα λεφτά γρήγορα πριν σου τα πάρω!

Σίγουρα θά υπάκουα αν δεν συναντούσα εκείνη τη στιγμή το βλέμμα της γυναίκας. Την είδα να κουνάη αδιόρατα το κεφάλι της και να σχηματίζει με τα χείλη της την λέξι «όχι».

— Είμαι πολύ φτωχός, άπάντησα, προσπαθώντας να χαμογελάσω, και δεν έχω χρήματα.

— Εξήγησέ μου τώρα κάτι, είπε ο γανωματής ρίχνοντάς μου ένα βλέμμα τόσο αυστηρό, ώστε για μια στιγμή νόμισα πως έβλεπε τα χρήματα στο β άθος της τσέπης μου.

— Κύριε... τραύλισα.

— Εξήγησέ μου γιατί φοράς το φουλάρι του άσελφου μου; Δός μου το γρήγορα!

Και με μια γρήγορη κίνησι, άρπαξε το φουλάρι μου και το πέταξε στη γυναίκα του. Εκείνη άρχισε να γελάη σαν να είχε κάνει κάποιο άστείο, μου ξαναπέταξε το φουλάρι μου και με μια κίνησι τόσο φευγαλέα όσο κ' ή προηγούμενη, σχημάτισε με τα χείλη της τη λέξι «φύγε».

Μά πριν προφτάσω να την ύπακούσω, ο γανωματής μου άρπαξε πάλι το φουλάρι με μια κίνησι τόσο άπότημη, ώστε λίγο έλειψε να χάσω την ίσορροπία μου, το έδεσε γύρω στο λαιμό του και, γυρίζοντας προς τη γυναίκα του με μια βλαστήμια, την έσπρωξε κτηνωδώς και την έρριξε κάτω.

Δεν θά ξεχάσω ποτέ αυτό που ένιωσα βλέποντάς την να πέφτη προς τα πίσω με τα μαλλιά της άσπρισμένα από το χλώμα.

Εγώ έπωφελήθηκα της ευκαιρίας για ν' απομακρυνθώ. Μά λίγο πιό κάτω γύρισα και την είδα καθισμένη στην άκρη του δρόμου να σκουπίζει με το σάλι της το αίμα που κυλούσε στο πρόσωπό της, ενώ ο σύντροφός της εξακολουθούσε το δρόμο του.

Αυτή ή περιπέτεια με τρόμαξε τόσο, ώστε, κατόπιν, μόλις έβλεπα στο δρόμο μου τέτοια ύποकेίμενα, ξαναγύριζα πίσω και κρυβόμουν ως ότου να περάσουν —πράγμα που θά με καθυστερούσε πολύ...

Μά σ' αυτή τη δοκιμασία, καθώς και στις άλλες που έπακολούθησαν κατά την διάρκεια αυτού του ταξιδιού, φαίνεται πως με ύποστήριζε και με διεύθυνε ή εικόνα της μητέρας μου, που την είχα αδιάκοπα μέσα στο μυαλό μου και που μου κρατούσε συντροφιά...

Ήταν κοντά μου, το βράδυ, όταν ξεπλώθηκα σ' ένα χωράφι για να κοιμηθώ. Κ' ήταν κοντά μου πάλι την άλλη μέρα, όταν έπληρα τον ήλιόλουστο δρόμο του Καντέρμπουρυ.

Όταν, τέλος, έφτασα στα άπέραντα χέρσα χωράφια που γειτονεύουν στο Ντουόρ, ή εικόνα της μητέρας μου πάλι έρριξε μια λάμφι έλπίδας στο τσάπιο που ή θέα του προκαλούσε την άπόγνωσι. (Άκο' ουθεί)

ΤΟ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

Έπειδή πολλοί αναγνώσται μας μάς παρεπονήθησαν διότι ήσαν αναγκασμένοι να καταστρέφουν τὰ τεύχη του περιοδικού άποκόπτοντες έβδομαδιαίως το δελτίον των βιβλίων, τὰ όποια διανέμει το «Μπουκέτο», κατηργήσαμε τὰ δελτία αυτά.

Τὰς έκδόσεις μας θά προμηθεύεσθε πλέον έλεύθερα, χωρίς δελτία, διά της καταβολής μόνον του αντίτιμου των.

Διά τὰ έργα τὰ όποια θά έκδίδωμεν μηνιαίως θά είδοποιούμεν τούς αναγνώστας μας διά του περιοδικού.